

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne ... 2023,

kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ČÁST PRVNÍ Změna exekučního řádu

Čl. I

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 360/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 284/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 133/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 347/2007 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 259/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 183/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 89/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 170/2013 Sb., zákona č. 256/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 340/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 139/2015 Sb., zákona č. 164/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 258/2017 Sb., zákona č. 298/2017 Sb., zákona č. 94/2018 Sb., zákona č. 31/2019 Sb., zákona č. 588/2020 Sb., zákona č. 38/2021 Sb., zákona č. 218/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 286/2021 Sb. a zákona č. 214/2022 Sb., se mění takto:

1. V § 55 se na konci odstavce 7 doplňuje věta „Pro účely rozhodnutí o zastavení exekuce podle věty druhé a odstavců 8, 10 nebo 11 se na řízení spojená ke společnému řízení hledí, jako by ke spojení řízení ke společnému řízení nedošlo.“.
2. V § 55 odst. 8 a 10 se slova „náklady exekuce“ nahrazují slovy „další vedení exekuce“.
3. V § 55 se na konci odstavce 9 doplňuje věta „Nevyplývá-li z exekučního spisu opak, má se za to, že oprávněný od složení zálohy na další vedení exekuce podle věty první není zproštěn.“.
4. V § 55 odst. 11 se slova „Složením zálohy“ nahrazují slovy „Je-li složena záloha“, slova „se lhůta podle odstavce 7“ nahrazují slovy „lhůta podle odstavce 7 se“, věta druhá se nahrazuje větou „Po uplynutí tříleté lhůty podle věty první se odstavce 7 až 10 a věta první použijí obdobně a lhůta podle odstavce 7 a věty první se prodlouží o další 3 roky.“ a za slova „druhé exekutor“ se vkládají slova „nepostupuje podle odstavce 7 až 10 a“.
5. V § 125 se na konci odstavce 4 doplňují věty „Na základě písemné žádosti zřídí Komora ministerstvu k výkonu jeho působnosti dálkový přístup do veřejné i neveřejné části centrální

evidence exekucí. Komora poskytne ministerstvu pomocí dálkového přístupu údaje podle odstavců 1 až 3.“.

6. V § 125 odst. 9 písm. b) se slova „podle odstavce 1 ministerstvu nebo soudům“ nahrazují slovy „ministerstvu, soudům nebo orgánům činným v trestním řízení k výkonu jejich působnosti“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Soudní exekutor má za úkony spojené se zastavením exekuce podle § 55 odst. 7, 8, 10 nebo 11 exekučního řádu právo na paušální náhradu nákladů ve výši 750 Kč, bylo-li exekuční řízení zahájeno přede dnem 1. ledna 2022 a byla-li v exekučním řízení přede dnem 1. ledna 2022 vyznačena doložka provedení exekuce, případně usnesení o nařízení exekuce přede dnem 1. ledna 2022 nabylo právní moci. Je-li soudní exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se paušální náhrada nákladů o daň z přidané hodnoty.

2. Paušální náhradu nákladů podle bodu 1 vyplatí soudnímu exekutorovi stát prostřednictvím exekučního soudu. Pro účely rozhodnutí o zastavení exekuce podle bodu 1 se na řízení spojená ke společnému řízení hledí, jako by ke spojení řízení ke společnému řízení nedošlo. V řízení, které je vedeno na základě exekučního návrhu, v němž oprávněný navrhl vymození povinností uložených více exekučními tituly, má soudní exekutor právo na jednu paušální náhradu nákladů ve výši podle bodu 1.

3. Nevydá-li soudní exekutor usnesení o zastavení exekuce podle § 55 odst. 7, 8, 10 nebo 11 exekučního řádu do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nebo ode dne, v němž byly splněny podmínky pro zastavení exekuce, došlo-li ke splnění podmínek pro zastavení exekuce později, právo na paušální náhradu nákladů podle bodu 1 soudnímu exekutorovi nevznikne.

4. V usnesení o zastavení exekuce podle bodu 1 soudní exekutor uloží exekučnímu soudu, aby vyplatil paušální náhradu nákladů podle bodu 1, a uvede lhůtu pro vyplacení náhrady, která nesmí být kratší než 4 měsíce od právní moci, a spisovou značku exekučního soudu. V odůvodnění usnesení o zastavení exekuce soudní exekutor dále uvede zejména datum zahájení exekučního řízení, datum vyznačení doložky provedení exekuce nebo datum nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce, skutečnost, že v exekuci nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti, případně datum, kdy naposledy došlo k částečnému vymození povinnosti, skutečnost, že exekuci není postižena nemovitá věc, datum doručení výzvy podle § 55 odst. 7 exekučního řádu oprávněnému, důvod zastavení exekuce podle § 55 odst. 7, 8, 10 nebo 11 exekučního řádu a doby podle § 55 odst. 12 exekučního řádu. K usnesení zaslanému exekučnímu soudu soudní exekutor připojí přehled údajů o zastavené exekuci vyhotovený na formuláři, jehož vzor a formát Ministerstvo spravedlnosti uveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup.

5. Proti usnesení o zastavení exekuce podle bodu 1 může exekuční soud vystupující za stát podat odvolání do 3 měsíců od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí.

6. Na základě písemné žádosti soudní exekutor zpřístupní exekučnímu soudu elektronicky kopii exekučního spisu, který se vztahuje k exekučnímu řízení podle bodu 1, vedeného v elektronické podobě, nebo mu ji zašle v přiměřené lhůtě určené exekučním soudem. Není-li exekuční spis veden elektronicky, zašle soudní exekutor kopii exekučního spisu nebo požadované písemnosti na základě písemné žádosti v přiměřené lhůtě určené soudem. Exekuční soud může vyzvat soudního exekutora k doplnění údajů, které v rozporu se zákonem nejsou obsaženy v usnesení o zastavení exekuce podle bodu 1, nebo k doplnění přehledu údajů o zastavené exekuci

vyhotoveného na formuláři podle bodu 4, neobsahuje-li stanovené údaje, případně k vysvětlení otázky související se zastavením exekuce podle bodu 1.

7. Lhůta pro odvolání podle bodu 5 se prodlužuje o dobu od doručení žádosti nebo výzvy podle bodu 6 soudnímu exekutorovi do doručení kopie exekučního spisu exekučnímu soudu, případně do zpřístupnění kopie exekučního spisu vedeného v elektronické podobě nebo do doručení doplněných údajů nebo přehledu údajů vyhotoveného na formuláři, případně vysvětlení exekučnímu soudu, nejdéle však o 12 měsíců.

8. Marným uplynutím 12 měsíců od doručení žádosti nebo výzvy podle bodu 6 soudnímu exekutorovi pozbývá účinnosti výrok rozhodnutí, kterým je soudnímu exekutorovi přiznána paušální náhrada nákladů podle bodu 1, a zaniká právo soudního exekutora na paušální náhradu nákladů podle bodu 1.

9. V exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022 se na doručování písemnosti, u níž nebylo započato doručování přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, použije 56b zákona č. 120/2001 Sb., ve znění zákona č. 286/2021 Sb., i tehdy, pokud byly písemnosti podle § 56b odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 120/2001 Sb., ve znění zákona č. 286/2021 Sb., adresátovi doručeny přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ ÚČINNOST

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část

a) zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Zákonem č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, byla do exekučního řádu zařazena zvláštní právní úprava zastavování bezvýsledných exekucí. Podle § 55 odst. 7 ex.ř. v exekučních řízeních, v nichž nedošlo po dobu posledních 6 let ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti a exekucí není postižena nemovitá věc, soudní exekutor vyzve oprávněného, aby sdělil, zda souhlasí se zastavením exekuce - pokud oprávněný nevyjádří nesouhlas, soudní exekutor exekuci zastaví. Oprávněný, který nesouhlasí se zastavením exekuce, je povinen složit zálohu na další vedení exekuce (§ 55 odst. 8 ex.ř.). Z § 55 odst. 11 ex.ř. plyne, že složením zálohy na další vedení exekuce se lhůta 6 let prodlužuje o další 3 roky a tuto lhůtu je možno prodloužit nejvýše dvakrát; celková doba, po kterou nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti, nesmí překročit 12 let. Přechodné ustanovení k § 55 odst. 7 až 13 ex.ř., které je obsaženo v zákoně č. 214/2022 Sb. o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, stanoví, že právní úprava zastavování bezvýsledných exekucí se použije i na exekuční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. V exekučních řízeních, v nichž přede dnem 1. ledna 2022 byla vyznačena doložka provedení exekuce nebo v nichž usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci, se do výše uvedených lhůt 6 + 3 + 3 let započítává doba, v níž nedošlo ani k částečnému upokojení vymáhané povinnosti a exekucí nebyla postižena nemovitá věc, tedy i doba, která plynula přede dnem nabytí účinnosti zákona; tyto lhůty neuplynou dříve než 1. ledna 2023.

Nová právní úprava zastavování bezvýsledných exekucí se týká rovněž náhrady nákladů exekuce. Z § 55 odst. 13 ex.ř. plyne, že náklady bezvýsledné exekuce se určují ve výši minimální odměny a paušální náhrady hotových výdajů a tyto náklady se uspokojují ze zálohy na náklady exekuce nebo ze zálohy na další vedení exekuce. Přesahuje-li výše nákladů exekuce výši složené zálohy na náklady exekuce nebo výši složené zálohy na další vedení exekuce, právo soudního exekutora na náklady exekuce v části přesahující výši složené zálohy zaniká.

Přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. nebyla v exekučním řádu zakotvena povinnost soudního exekutora vybrat zálohu na náklady exekuce, a to ani v rozsahu, jaký je stanoven v platné právní úpravě (§ 90 odst. 3 ex.ř.), a záloha na další vedení exekuce nebyla upravena vůbec. V exekucích zastavovaných po uplynutí doby, která byt' jen částečně uběhla před 1. lednem 2022, nevybral soudní exekutor zpravidla zálohu na náklady exekuce a nemusí v nich být složena ani záloha na další vedení exekuce, protože oprávněný souhlasil se zastavením exekuce (nebo nevyjádřil nesouhlas s jejím zastavením).

Podle § 3 odst. 1 ex.ř. soudní exekutor vykonává exekuční a další činnost za úplatu. K této problematice existuje i konstantní judikatura Ústavního soudu. Z výše zmíněné právní úpravy lze dovodit, že v řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb., v nichž exekuce bude zastavena pro bezvýslednost, právo soudního exekutora na náklady exekuce zpravidla zanikne v plném rozsahu.

Platná právní úprava nemá dopad na rovnost mužů a žen a neporušuje zákaz diskriminace.

b) odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Projednávaný materiál předpokládá, že soudnímu exekutorovi vznikne v exekuci zastavené pro bezvýslednost podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. právo na paušální náhradu nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce ve výši 750 Kč + DPH, a to vůči státu. Náhradu bude vyplácet exekuční soud. Výše náhrady je obdobná jako paušální výše nákladů exekuce, která soudnímu exekutorovi náležela v souvislosti s tzv. milostivým létem I podle části druhé čl. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb. (přechodná ustanovení k novelizaci exekučního řádu).

Návrh vychází z § 3 odst. 1 ex.ř., podle kterého soudní exekutor vykonává exekuční a další činnost za úplatu, a z judikatury Ústavního soudu. Navrhovaná právní úprava zajistí, že náklady exekuce budou ve výši paušální náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce soudnímu exekutorovi za splnění podmínek stanovených zákonem vyplaceny.

c) vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Přijetí předkládaného návrhu je nezbytné k tomu, aby byla zajištěna úplata soudních exekutorů za výkon exekuční činnosti v konkrétním případě, kdy soudní exekutor v řízení zahájeném přede dnem 1. ledna 2022 (v němž před tímto dnem nastaly účinky nařízení exekuce) zastavuje exekuci pro bezvýslednost podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. Podle platné právní úpravy by v řízeních zahájených před 1. lednem 2022 zpravidla docházelo k tomu, že soudnímu exekutorovi zanikne právo na náhradu nákladů exekuce v plném rozsahu. V rozporu s § 3 odst. 1 ex.ř. by soudní exekutor neobdržel za výkon exekuční činnosti úplatu, a to ani v podobě přiznaných nákladů exekuce vůči povinnému.

d) zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Podle čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod má každý právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Z § 420 odst. 1 o.z. plyne, že kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.

Podle stanoviska pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS-st. 23/06 *Ústavní soud v usnesení sp. zn. II. ÚS 150/04* vyslovil základní premisu, že „*exekutor vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele podle obchodního zákoníku*“, čemuž odpovídá coby „*základní charakteristika postavení podnikatele soustavná činnost prováděná za účelem dosažení zisku a ve vztahu k oprávněnému na vlastní riziko*“. Exekutor pak „*má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostáčet k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce*“, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou.

V návaznosti na toto stanovisko a další judikaturu Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 65/20 uvádí, že *Ústavní soud konstantně judikuje, že osoba zapsaná do seznamu exekutorů svým návrhem na zápis a provedením zápisu do seznamu dala souhlas s prováděním činnosti exekutora a s tím spojenými riziky, k nimž náleží i riziko, že ne ve všech případech dosáhne exekutor uspokojení svých zákonných nároků. Exekutor navíc vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele, čemuž odpovídá coby základní charakteristika postavení podnikatele soustavná činnost prováděná za účelem dosažení zisku a na vlastní riziko. Exekutor pak má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostáčet k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce.*

Dále Ústavní soud v tomto rozhodnutí konstatuje, že *ve stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06... dospělo plénum Ústavního soudu k závěru, že oprávněnému lze uložit náhradu nákladů exekuce pouze v situaci, kdy oprávněný procesně zavinil zastavení exekuce pro nemajetnost povinného... V nálezu sp. zn. IV. ÚS 191/18 ze dne 28. 5. 2019 Ústavní soud zopakoval východiska své předchozí judikatury spočívající v tom, že skutečnost, že povinný je (toho času) nemajetný, sama o sobě není důvodem jeho zvláštní ochrany, a to na úkor soudního exekutora, jemuž by v principu právo na náhradu nákladů exekuce nemělo být nepřiznáváno (a to jako důsledek rizika podnikání); procesní zavinění povinného se předpokládá (srv. též Fialová, P.: Příkaz k úhradě nákladů exekuce. Komorní listy, roč. 2014, č. 3, str. 26 a násl.; či Kasíková, M. a kol., Exekuční řád. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 593). K nepřiznání náhrady nákladů exekuce soudnímu exekutorovi lze výjimečně dospět, jmenovitě tam, kde nelze procesní zavinění na zastavení exekuce přičítat ani povinnému, ani oprávněnému. Situace, kdy nelze zavinění na zastavení exekuce pro nemajetnost přičítat povinnému, jsou zcela výjimečné; dochází k nim zejména v případech, kdy povinný je při zahájení exekuce solventní, avšak tento jeho stav se v důsledku protiprávního jednání třetí osoby či vyšší moci změnil.*

Z uvedené judikatury Ústavního soudu lze vyvodit, že soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti, která je přeneseným výkonem státní moci, vystupuje i jako podnikatel, který nese podnikatelské riziko. Osoba zapsaná do seznamu soudních exekutorů svým návrhem na zápis a provedením zápisu do seznamu dala souhlas s prováděním činnosti soudního exekutora a s tím spojenými riziky, k nimž náleží i riziko, že ne ve všech případech dosáhne soudní exekutor uspokojení svých zákonných nároků. Soudní exekutor má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostačovat k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce. To však neznamená, že by právo soudního exekutora na náhradu nákladů exekuce mělo zanikat. Oprávněnému (věřiteli) lze uložit náhradu nákladů exekuce pouze v situaci, kdy oprávněný procesně zavinil zastavení exekuce pro nemajetnost povinného. Skutečnost, že povinný je (toho času) nemajetný, sama o sobě není důvodem jeho zvláštní ochrany, a to na úkor soudního exekutora, jemuž by v principu právo na náhradu nákladů exekuce nemělo být nepřiznáváno. K nepřiznání náhrady nákladů exekuce soudnímu exekutorovi lze dospět výjimečně, jmenovitě tam, kde nelze procesní zavinění na zastavení exekuce přičítat ani povinnému, ani oprávněnému.

Je tedy zřejmé, že zánik práva na náhradu nákladů exekuce (nepřiznání náhrady nákladů exekuce) překračující rámec vymezený Ústavním soudem by nebyl v souladu s judikaturou Ústavního soudu.

e) zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie

Předpisy Evropské unie, judikatura soudních orgánů Evropské unie nebo obecné právní zásady práva Evropské unie se na předkládaný návrh nevztahují.

f) zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Na předkládaný návrh se žádná mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nevztahuje.

g) předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a na podnikatelské prostředí České republiky

Z odhadu Exekutorské komory ČR plyne, že k 1. lednu 2023 splňuje podmínky pro zastavení pro bezvýslednost podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. cca 700 000 až 800 000 exekucí.

Původní odhad Exekutorské komory ČR se týkal cca 950 000 až 1 050 000 exekucí, rozdíl mezi těmito odhady představují zejména exekuce, v nichž bude složena záloha na další vedení exekuce. Značná část těchto exekucí tedy v případě, že v nich nebude nic vymoženo, nebude zastavena nyní, ale později (pravděpodobně v r. 2026, kdy uplyne tříletá lhůta následující po složení zálohy na další vedení exekuce).

Hrubý odhad Exekutorské komory ČR dále uvádí, že podmínky pro zastavení exekuce v průběhu roku 2023 může splnit cca 70 000 - 150 000 exekucí, poté každý rok splní tyto podmínky exekuce v řádu vyšších desítek tisíc s tím, že jejich počet bude klesat. Drobné vzednutí křivky zastavovaných exekucí může nastat v r. 2026 (budou zastavovány exekuce, v nichž věřitelé složili zálohu v r. 2023). Celkový trend od roku 2023 bude stále strmě klesající.

Z výše uvedeného lze dovodit, že v souvislosti se zastavením exekucí, v nichž byly podmínky pro zastavení splněny k 1. lednu 2023, bude třeba ze státního rozpočtu vynaložit zhruba 635 až 726 mil. Kč, v souvislosti se zastavením exekucí, v nichž budou podmínky pro zastavení splněny v r. 2023, pak dalších cca 64 až 136 mil. Kč.

Tyto výdaje nemá rozpočtová kapitola MSp kryty v rozpočtu pro rok 2023 ani ve střednědobých výhledech na další roky. **Rozpočtovou kapitolu MSp na rok 2023 je tedy třeba navýšit o 726 mil. Kč + 136 mil. Kč, úhrnem tedy 862 mil. Kč.**

Níže uvádíme výpočet dopadů předkládané právní úpravy na státní rozpočet podle možné výše paušální náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce, přičemž do tabulky je zařazena i výše uvedený výpočet týkající se zvolené výše paušální náhrady 750 Kč + DPH.

<i>výše paušální náhrady za zastavení bezvýsledné exekuce v Kč</i>	<i>náklady na státní rozpočet v r. 2023 v Kč</i>	<i>poznámka</i>
300 + DPH = 363	290,4 mil. + 54,5 mil. = 344,9 mil.	
500 + DPH = 605	484 mil. + 90,8 mil. = 574,8 mil.	
750 + DPH = 907,5	726 mil. + 136,1 mil. = 862,1 mil.	<i>výše odměny je obdobná výši náhrady nákladů exekuce v rámci tzv. milostivého léta I</i>
1 050 + DPH = 1 270,5	1 016,4 mil. Kč + 190,6 mil. Kč = 1 207 mil.	<i>navrhovaná výše náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce (odpovídá výši paušální náhrady při zastavování tzv. bagatelních exekucí)</i>
1 750 + DPH = 2 117,5	1 694 mil. + 317,6 mil. = 2 011,6 mil.	<i>výše navržená EK ČR v meziresortním připomínkovém řízení</i>

Podle údajů poskytnutých Exekutorskou komorou ČR budou se zastavováním bezvýsledných exekucí spojeny zejména tyto úkony: identifikace příslušného spisu, posouzení běhu lhůt, vyhotovení a zaslání výzvy oprávněnému, zda souhlasí se zastavením exekuce, případné vyhotovení a zaslání výzvy oprávněnému ke složení zálohy na další vedení exekuce, vyhotovení a odeslání rozhodnutí o zastavení exekuce, případné přijetí odvolání proti rozhodnutí, vyhotovení předkládací zprávy a postoupení věci k rozhodnutí odvolacímu soudu, ukončení spisu.

Konkrétně budou podle údajů Exekutorské komory ČR se zastavením exekuce pro bezvýslednost podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. spojeny níže uvedené náklady, které zahrnují hotové výdaje a režijní a jiné nepřímé výdaje hrazené z odměny:

1. identifikace 1 spisu – hledání spisu, kde se lhůty počítají nikoliv od zahájení řízení, ale od vyznačení doložky provedení exekuce (§ 55 odst. 7 ex.ř.) bude převážně manuální, popř. poloautomatizované (hrubý filtr v informační systému, ruční kontrola administrativním zaměstnancem)

- Počet člověkohodin k zajištění: $\frac{1}{4}$ **hodiny**
- Průměrná superhrubá mzda: $0,25 \cdot 250 \cdot 1,34 = 83,75$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 10%
- Celkem **92,2 Kč**

2. posouzení běhu lhůt a dob podle § 55 odst. 12 ex.ř. – bude převážně manuální, popř. poloautomatizované (hrubý filtr v informační systému, ruční kontrola kvalifikovaným zaměstnancem)

- Počet člověkohodin k zajištění: $\frac{3}{4}$ **hodiny**
- Průměrná superhrubá mzda: $0,75 \cdot 500 \cdot 1,34 = 502,50$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 10%
- Celkem **552,8 Kč**

3. výzva oprávněnému, zda souhlasí se zastavením exekuce – vytvoření šablony (kvalifikovaný zaměstnanec), aplikace šablony, kontrola a odeslání v 70 % do datové schránky, 30 % poštou (administrativa)

- Počet člověkohodin k zajištění: $\frac{1}{4}$ **hodiny**
- Průměrná superhrubá mzda: $0,25 \cdot 250 \cdot 1,34 = 83,75$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 15%
- Náklady na poštovné: $87 \cdot 0,3 = 26,1$ Kč
- Celkem **122,5 Kč**

4. výzva oprávněnému ke složení zálohy (§ 55 odst. 8 ex.ř. – vyhodnocení, zda je oprávněný zproštěn od složení zálohy, vytvoření šablony (kvalifikovaný zaměstnanec), aplikace šablony, kontrola a odeslání v 70 % do datové schránky, 30 % poštou (administrativa); lze předpokládat, že 30 % případů bude oprávněný souhlasit se zastavením exekuce (tj. tato fáze se přeskočí)

- Počet člověkohodin k zajištění: $\frac{1}{4}$ **hodiny**
- Průměrná superhrubá mzda: $0,25 \cdot 250 \cdot 1,34 = 83,75$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 15%
- Náklady na poštovné: $87 \cdot 0,3 = 26,1$ Kč
- Celkem $122,5 \cdot 0,7 =$ **78,8 Kč**

5. přijetí a vyřízení návrhu na osvobození od zproštění zálohy – příjem, evidence, spisová agenda (administrativa), posouzení a rozhodnutí vč. odůvodnění (kvalifikovaný zaměstnanec), kontrola a odeslání v 70 % do datové schránky, 30 % poštou (administrativa); lze předpokládat, že nastane v 10 % případů (tj. v 90 % případů se tato fáze přeskočí)

- Počet člověkohodin k zajištění: **1 hodina**
- Průměrná superhrubá mzda: $1 \cdot 400 \cdot 1,34 = 536$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 10%
- Náklady na poštovné: $87 \cdot 0,3 = 26,1$ Kč
- Celkem $615,7 \cdot 0,1 =$ **61,6 Kč**

6. zastavení exekuce – posouzení a rozhodnutí vč. odůvodnění (kvalifikovaný zaměstnanec) kontrola a odeslání oprávněnému v 70 % do datové schránky, 30 % poštou, kontrola a odeslání povinnému a manželu povinného v 80 % poštou, v 20 % do datové schránky

- Počet člověkohodin k zajištění: **1,5 hodiny**
- Průměrná superhrubá mzda: $1,5 \cdot 500 \cdot 1,34 = 1005$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 12%

- Náklady na poštovné: $87 \cdot 0,3 + 2 \cdot 87 \cdot 0,8 = 165,3$ Kč
- Celkem **1290,9 Kč**

7. přijetí odvolání proti rozhodnutí, předkládací zpráva a postoupení k rozhodnutí odvolacímu soudu poštou (CD), lze očekávat v 5 % případů

- Počet člověkohodin k zajištění: $\frac{1}{2}$ hodiny
- Průměrná superhrubá mzda: $0,5 \cdot 400 \cdot 1,34 = 268$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 10%
- Náklady na poštovné: 107 Kč
- Celkem $401,8 \cdot 0,05 = 20,1$ Kč

8. administrativní a spisové úkony spojené s ukončením spisu, rozeslání oznámení o skončení exekuce podlužníkům v 70 % do datové schránky, 30 %, ukončení záznamu v evidencích

- Počet člověkohodin k zajištění: **1 hodina**
- Průměrná superhrubá mzda: $1 \cdot 250 \cdot 1,34 = 335$ Kč
- Nepřímé náklady (energie atp.): 10%
- Náklady na poštovné: $4 \cdot 87 \cdot 0,3$ Kč = 104,4 Kč
- Celkem **472,9 Kč**

9. ostatní režijní náklady – účetnictví, ICT podpora aj.

- **100 Kč**

Celkem náklady na zastavení bezvýsledné exekuce: **2 791,8 (bez DPH)**

Připočteme-li k takto stanovené částce přiměřený zisk, který Exekutorská komora ČR oceňuje na 7 %, dojdeme k částce **2 987,30 Kč (bez DPH)**.

Z odhadu Exekutorské komory ČR plyne, že zastavením bezvýsledných exekucí by se mohlo v r. 2023 zbavit všech svých exekucí vedených podle exekučního řádu cca 50 000 až 80 000 fyzických osob. Lze předpokládat, že zejména tito dlužníci se budou vracet do legální ekonomiky a z jejich činnosti poplynou státu daňové příjmy.

Exekutorská komora ČR uvádí, že cílem úpravy povinného zastavování exekucí bylo zbavit osoby povinné exekucí exekuce jako celku, nikoliv vytvořit prostředí, kdy stávající exekuce budou sice zastaveny, ale současně proti nim exekutoři vytvoří milion nových exekučních titulů pro náklady exekuce. Povinným tak reálně hrozí, že po nich exekutoři budou požadovat částku až 6,9 mld. Kč. Pokud pro tyto částky nařídí exekuce a nechají se zastoupit advokáty, bude navýšení činit dalších 6 mld. Kč na nákladech nově nařízených exekucí a 500 mil. Kč na nákladech advokátů. V případě neřešení problému tak povinným tak reálně hrozí povinnost zatížení částkou až 15 miliard korun včetně DPH.

Dále Exekutorská komora ČR konstatuje, že za reálné lze rovněž označit riziko odpovědnosti státu za tyto náklady v případě, že exekutoři nárok na náhradu zaniklých nákladů exekuce uplatní vůči státu s odkazem na ústavně garantovaný princip zániku vlastnického práva za náhradu (čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod). V takovém případě by hrozil požadavek exekutorů na proplacení zaniklých nároků přímo státem, tedy v částce 6 miliardy korun + DPH.

h) zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, dopadů na ochranu práv dětí a dopadů na životní prostředí

Nepředpokládají se sociální dopady předkládaného návrhu, a to ani na specifické skupiny obyvatel, ani dopady na ochranu práv dětí nebo dopady na životní prostředí.

i) zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů, které musí obsahovat vysvětlení účelu navrhovaného zpracování osobních údajů a popis

návaznosti na stávající nebo již připravovaná zpracování osobních údajů, posouzení navrhovaného řešení zpracování z hlediska nezbytnosti a přiměřenosti ve vztahu k jím sledovanému účelu a posouzení rizik pro práva a svobody fyzických osob a možných opatření k jejich snížení

Navrhovaná právní úprava nepřináší nový zásah do práva na ochranu soukromí a na ochranu osobních údajů.

j) zhodnocení korupčních rizik

Povaha právní úpravy

přiměřenost

Předkládaná právní úprava obsahuje formulační změny platné právní úpravy a doplňuje právní úpravu úhrady nákladů exekuce zastavené pro bezvýslednost. Protože v návrhu jde o úpravu postupu v exekučním řízení, je třeba příslušné změny provést zákonem, který zakotvuje příslušná procesní pravidla. Kompetence soudního exekutora není návrhem neúměrně rozšiřována.

jednoznačnost

Návrh jasně vymezuje práva a povinnosti soudního exekutora týkající se postupu při uplatnění paušální náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce. Soudní exekutor nemůže o přiznání paušální náhrady rozhodovat zcela podle volného uvážení, je povinen se řídit postupem stanoveným zákonem. Další změny se týkají formulačnímu zpřesnění povahy zálohy, která je případně vybírána v exekučních řízeních, která po stanovenou dobu probíhala bezvýsledně.

Předkládaná změna exekučního řádu přispěje ke zvýšení jednoznačnosti tohoto právního předpisu.

standardnost

Návrh zakotvuje postup týkající se náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce; náhrada nákladů exekuce je standardní institut exekučního práva. Obdobná částka náležela soudnímu exekutorovi jako paušální výše nákladů exekuce v souvislosti s tzv. milostivým létem I podle části druhé čl. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb. Obdobný mechanismus výplaty paušální náhrady za úkony spojené se zastavením exekuce byl použit v souvislosti se zastavováním tzv. bagatelních exekucí podle části druhé čl. IV bodu 22 zákona č. 286/2021 Sb.

motivace ke korupci

Navrhovaná právní úprava obsahuje formulační změny a dále zakotvuje novou paušální náhradu nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce, jejíž výše je stanovena zákonem a o které bude rozhodováno podle příslušných procesních pravidel - nedochází tedy k podstatnému zvětšení rozsahu povinností dotčených osob. Předkládaný materiál nepřináší žádné změny vedoucí ke zvýšení motivace ke korupci.

Rozhodování

rozhodovací pravomoc

Již z platné právní úpravy obsažené v exekučním řádu plyne jednoznačně, kdo rozhoduje o náhradě nákladů exekuce v případě, že je exekuce zastavena, návrh na tom nic

nemění. Z exekučního řádu i judikatury Ústavního soudu plyne, že soudní exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle.

kontrolovatelnost rozhodování

Jednotnost rozhodování je zajištěna rozhodovací činností soudů. Rozhodování i přezkum vyžadují odborné znalosti i odbornou zkoušku. Jde o rozhodování v exekučním řízení, proces rozhodování je tedy formalizovaný.

odpovědnost

Jak bylo uvedeno výše, o náhradě nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce, která byla zastavena pro bezvýslednost podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř., rozhoduje příslušný soudní exekutor. Soudní exekutor odpovídá podle exekučního řádu za újmu způsobenou exekuční činností.

opravné prostředky

Proti rozhodnutí soudního exekutora o zastavení exekuce i o náhradě nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce je možno podat odvolání ke krajskému soudu, o čemž by měli být účastníci řízení poučeni.

Transparentnost

Údaje o exekučních řízeních jsou uveřejňovány v centrální evidenci exekucí, která je veřejně přístupná. V centrální evidenci exekucí se eviduje označení soudního exekutora, který rozhodl o zastavení exekuce, spisová značka usnesení, jímž bylo rozhodnuto o zastavení exekuce a den, měsíc a rok vydání usnesení o zastavení exekuce. Tyto údaje se do evidence zapisují po vydání rozhodnutí o zastavení exekuce.

Centrální evidence exekucí i rozsah údajů do ní zapisovaných jsou upraveny v exekučním řádu a prováděcím právním předpisu.

V důsledku přijetí předkládaného návrhu nedojde ani ke snížení, ani ke zvýšení korupčních rizik. Nedochozí ke změně subjektů, které ve věcech dotčených novou právní úpravou rozhodují, ani ke změně týkající se opravných prostředků. Návrh neposkytuje žádné nové možnosti pro vznik korupčních rizik.

k) zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh nemá žádný dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

l) zhodnocení dopadů na rodiny, zejména s ohledem na plnění funkcí rodiny, s ohledem na počet vyživovaných členů, na případnou přítomnost hendikepovaných členů a rodiny samoživitelů, rodiny se třemi a více dětmi a další specifické životní situace, dále s ohledem na posílení integrity a stability rodiny a posílení rodinné harmonie, lepší rovnováhy mezi prací a rodinou a na posílení mezigeneračních a širších příbuzenských vztahů

Předkládaný materiál nemá žádný specifický dopad na rodiny.

m) zhodnocení územních dopadů, včetně dopadů na územní samosprávné celky

Předkládaný materiál nemá žádné specifické územní dopady, a to ani na územní samosprávné celky.

n) zhodnocení souladu navrhovaného řešení se zásadami tvorby digitálně přívětivé legislativy

V souladu se zásadou budování přednostně digitálních služeb se předpokládá, že exekuční spis bude exekučnímu soudu zpřístupněn primárně v elektronické podobě.

o) odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Navrhuje se, aby Poslanecká sněmovna podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, vyslovila s předloženým návrhem souhlas již v prvním čtení. Je na místě předpokládaný postup směřující k náhradě nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce v řízeních zahájených před 1. lednem 2022, pokud v nich byla exekuce zastavena pro bezvýslednost podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř., uplatnit co nejdříve (při zohlednění délky legislativního procesu), protože exekuce mohou být podle nové právní úpravy zastavovány již od 1. ledna 2023. Doplněním právní úpravy paušální náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce je možno předejít případným ústavněprávním nejasnostem.

Dopisem ministra pro legislativu a předsedy Legislativní rady vlády ze dne 23. února 2023 č. j. 9532/2023-UVCR bylo rozhodnuto, že připomínkové řízení se provede v rozsahu 10 pracovních dnů a s okruhem připomínkových míst omezeným na Ministerstvo financí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, zmocněnkyni vlády pro lidská práva, ministra pro legislativu a předsedu Legislativní rady vlády, odbor kompatibility Úřadu vlády a vedoucí Úřadu vlády. Současně ministr pro legislativu rozhodl, že u předkládaného návrhu zákona nebude provedeno hodnocení dopadů regulace.

Zvláštní část

K části první:

K čl. I (změna exekučního řádu):

K bodu 1 (§ 55 odst. 7):

Nově se zakotvuje řešení situace, kdy exekuční řízení byla spojena ke společnému řízení. V tomto případě se navrhuje, aby se pro účely zastavení exekuce podle § 55 odst. 7, 8, 10 nebo 11 ex.ř. na spojená řízení hledělo tak, jako by ke spojení řízení ke společnému řízení nedošlo. Tímto způsobem bude možno zastavit každé řízení zvlášť a nebude nutno čekat na to, až ve všech řízeních uplynou zákonem stanovené doby.

Obdobné řešení bylo přijato i v souvislosti se zastavováním tzv. bagatelních exekucí, a to v části druhé čl. IV b. 18 zákona č. 286/2021 Sb.

K bodu 2 (§ 55 odst. 8 a 10):

Exekuční řád v platném znění upravuje dva druhy záloh, a to zálohu na náklady exekuce a zálohu na další vedení exekuce. Soudní exekutor může za podmínek stanovených zákonem požadovat od oprávněného přiměřenou zálohu na náklady exekuce. Je-li exekuce vedena pro pohledávku, při jejímž vymáhání již byla jednou exekuce zastavena, nebo k vymožení nákladů řízení z exekuce, která byla zastavena a náklady řízení nebyly zaplacený, je soudní exekutor povinen zálohu na náklady exekuce vybrat. (§ 90 odst. 3 ex.ř.)

Zákonem č. 286/2021 Sb. byla do exekučního řádu zakotvena záloha na další vedení exekuce. Jde o institut spojený se zastavováním bezvýsledných exekucí podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř.

Ke složení zálohy na další vedení exekuce vyzve soudní exekutor oprávněného tehdy, pokud oprávněný, který není zproštěn od složení zálohy na další vedení exekuce, nesouhlasil se zastavením exekuce pro bezvýslednost. Této výzvě předchází výzva soudního exekutora adresovaná oprávněnému, na jejímž základě má oprávněný sdělit, zda souhlasí se zastavením exekuce, v níž nedošlo po dobu posledních 6 let počítaných po vyznačení doložky provedení exekuce ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti a v níž není postižena nemovitá věc. (§ 55 odst. 7 a 8 ex.ř.)

Podle § 55 odst. 11 ex.ř. se složením zálohy na další vedení exekuce 6letá lhůta prodlužuje o další 3 roky, maximálně je ji možno prodloužit dvakrát.

Od složení zálohy na další vedení exekuce je zproštěn např. oprávněný v exekuci vedené k vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem (§ 55 odst. 9 ex.ř.), o zproštění od složení zálohy na další vedení exekuce může být případně i rozhodnuto (§ 55 odst. 10 ex.ř.).

V exekučním řízení hradí náklady oprávněného oprávněnému povinný. Náklady exekuce, které byly uspokojeny ze zálohy, se stávají nákladem oprávněného; to neplatí, byla-li náhrada nákladů exekuce uložena oprávněnému. (§ 87 odst. 2 ex.ř.)

V novelizovaném § 55 odst. 8 a 10 ex.ř. zákon zjevně omylem hovoří o záloze na náklady exekuce tam, kde upravuje zálohu na další vedení exekuce. Ustanovení § 55 odst. 7 až 12 se zálohy na náklady exekuce věcně netýkají.

K bodu 3 (§ 55 odst. 9):

Navržené doplnění reaguje na skutečnost, že nikoliv ve všech případech bude možno zjistit z exekučního spisu, zda je oprávněný zproštěn od složení zálohy na další vedení exekuce. Jak je uvedeno výše, je oprávněný ze zákona (§ 55 odst. 9 ex.ř.) zproštěn od složení zálohy na další vedení exekuce např. tehdy, jde-li o vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle školského zákona apod.

Nově se zakotvuje vyvratitelná právní domněnka, že nevyplyvá-li z exekučního spisu opak, má se za to, že oprávněný od složení zálohy na další vedení exekuce podle § 55 odst. 9 ex.ř. není zproštěn. Již podle platné právní úpravy by v případě, že by informace o zproštění nevyplyvala z exekučního spisu, soudní exekutor vyzval oprávněného ke složení zálohy, a pokud by oprávněný nedoložil, že je zproštěn od složení zálohy, soudní exekutor by exekuci zastavil a otázka zproštění by se řešila v řízení o odvolání proti rozhodnutí o zastavení exekuce před soudem. Návrh tedy výslovně stanoví, že v případě, že daná skutečnost nevyplyvá z exekučního spisu, je na oprávněném, aby prokázal, že od složení příslušné zálohy zproštěn je.

K bodu 4 (§ 55 odst. 11):

Zpřesňuje se právní úprava postupu soudního exekutora v případě, že je složena záloha na další vedení exekuce, a právní úprava prodlužování lhůt po složení zálohy. Především se výslovně stanoví, že po uplynutí lhůty 6 + 3 + 3 roky soudní exekutor znovu nepostupuje podle § 55 odst. 7 až 10 ex.ř., tedy nezjišťuje, zda oprávněný souhlasí se zastavením exekuce, a nevyzývá ho případně ke složení zálohy na další vedení exekuce.

K bodu 2 (§ 125 odst. 4):

Do § 125 ex.ř. se doplňuje výslovná povinnost Exekutorské komory ČR, která vede centrální evidenci exekucí, zřídít Ministerstvu spravedlnosti k výkonu jeho působnosti dálkový přístup do této evidence.

Toto opatření směřuje zejména k tomu, aby byl usnadněn a zefektivněn výkon státního dohledu nad činností soudních exekutorů, který Ministerstvo spravedlnosti provádí podle ustanovení § 7 exekučního řádu.

Zároveň se výslovně uvádí výčet údajů, které bude Exekutorská komora ČR povinna z centrální evidence exekucí Ministerstvu spravedlnosti pomocí dálkového přístupu poskytovat.

K bodu 3 (§ 125 odst. 9):

Zpřesňuje se právní úprava bezplatného poskytování údajů z centrální evidence exekucí. V návaznosti na platný § 125 odst. 4 ex.ř. se doplňuje, že odměna nenáleží Exekutorské komoře ČR ani za poskytnutí údajů orgánům činným v trestním řízení. Dále se ruší odkaz na § 125 odst. 1, protože zákon upravuje i další zapisované údaje.

Ustanovení se vztahuje i na údaje poskytované pomocí dálkového přístupu.

K čl. II (přechodná ustanovení):

1. Přechodná ustanovení se vztahují k exekučním řízením, která byla zahájena přede dnem 1. ledna 2022, v nichž přede dnem 1. ledna 2022 byla vyznačena doložka provedení exekuce (nebo usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci) a v nichž byla exekuce zastavena podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. Z přechodného ustanovení k těmto ustanovením exekučního řádu, které je obsaženo v § 10 odst. 1 zákona č. 214/2022 Sb., plyne, že speciální právní úprava zastavování bezvýsledných exekucí se použije i na exekuční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 214/2022 Sb. V exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022, v nichž přede dnem 1. ledna 2022 byla vyznačena doložka provedení exekuce (usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci), se do lhůty podle § 55 odst. 7 a 11 ex.ř. započítává doba, v níž nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti a exekucí nebyla postižena nemovitá věc; v těchto řízeních lhůta podle § 55 odst. 7 a 11 ex.ř. neuplyne dříve než 1. ledna 2023. V těchto exekučních řízeních se tedy do 6leté, případně delší lhůty započítává i doba, která proběhla přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. Soudní exekutor v takovém řízení zpravidla nevybral zálohu na náklady exekuce ani nemohl vybrat zálohu na další vedení exekuce, protože příslušná právní úprava nebyla účinná (resp. nebyla vůbec vyhlášena ve Sbírce zákonů a tedy známa).

Návrh stanoví, že soudnímu exekutorovi náleží v takto vymezené exekuci paušální náhrada nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce ve výši 750 Kč případně zvýšená o daň z přidané hodnoty. Náhradu nákladů v obdobné výši upravuje zákon č. 286/2021 Sb. v části druhé čl. IV bodu 25 jako paušální výši nákladů exekuce v rámci tzv. milostivého léta I.

2. Soudní exekutor bude mít právo na náhradu nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce vůči státu, vyplácet ji bude exekuční soud.

Návrh rovněž řeší situaci, kdy byla exekuční řízení spojena ke společnému řízení a stanoví, že na taková řízení se hledí, jako by ke spojení řízení ke společnému řízení nedošlo. V opačném případě by bylo možno spojené řízení zastavit pouze tehdy, pokud by podmínky pro zastavení exekuce pro bezvýslednost byly splněny ve všech spojených řízeních. Obdobné

řešení bylo přijato i v souvislosti se zastavováním tzv. bagatelních exekucí v části druhé čl. IV bodu 18 zákona č. 286/2021 Sb.

Dále se staví na jisto, že v řízení, které je vedeno na základě exekučního návrhu, v němž oprávněný navrhl vymožení povinností uložených více exekučními tituly, má soudní exekutor právo pouze na jednu paušální náhradu nákladů.

3. Aby bylo zabráněno průtahům v exekučním řízení, stanoví návrh, že právo na paušální náhradu nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce soudnímu exekutorovi nevznikne, pokud exekutor nevydá usnesení o zastavení exekuce podle § 55 odst. 7, 8, 10 nebo 11 ex.ř. do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti předkládaného návrhu nebo ode dne, v němž byly splněny podmínky pro zastavení exekuce, došlo-li ke splnění podmínek později.

4. Navrhuje se jednoznačně stanovit náležitosti usnesení soudního exekutora o zastavení exekuce, a to mj. v souladu s rozhodnutím Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 26 Co 97/2022, které v souvislosti se zastavováním tzv. bagatelních exekucí (u nichž je obdobný mechanismus vyplácení paušální náhrady nákladů spojených se zastavením exekuce jako u předkládaného návrhu k zastavování bezvýsledných exekucí) uvádí, že *procesně správným postupem... je rozhodnutí, kdy náhradovým výrokem je nejen určena výše náhrady, ale je i určeno, kdo má povinnost náhradu plnit a v jaké lhůtě... při výkladu právních norem je v právním státě dán požadavek, že každý může spoléhat na to, že bude realizován jeho subjektivní nárok. Nárok soudního exekutora na náhradu za úkony spojené se zastavením exekuce... vyplývá přímo z citované zákonné úpravy a v konkrétní věci se projeví právě ve výroku usnesení o přiznání náhrady, který musí být dostatečně určitý, a to nejen co do výše přiznané náhrady, ale též co do určení oprávněné i povinné osoby a lhůty k plnění.*

Navrhuje se, aby lhůta k plnění byla určena v délce nejméně 4 měsíců od právní moci. Tato lhůta reaguje zejm. na skutečnost, že exekuční soud bude zpracovávat obrovské množství plateb v souvislosti se zastavováním bezvýsledných exekucí, jak lze vyvodit z výše uvedených odhadů, a to nad rámec své běžné činnosti.

Další povinné náležitosti usnesení o zastavení exekuce by měly exekučnímu soudu umožnit na základě tohoto rozhodnutí posoudit, zda je na místě, aby se případně proti uložení paušální náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce bránil podáním odvolání.

Předpokládá se, že k usnesení o zastavení exekuce bude soudní exekutor připojovat návrh platebního poukazu s částečně vyplněnými údaji, který soud použije k výplatě paušální náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce. Vzor formuláře platebního poukazu a jeho formát uveřejní Ministerstvo spravedlnosti způsobem umožňujícím dálkový přístup.

5. Návrh vychází z toho, že proti usnesení o zastavení exekuce bude exekuční soud vystupující za stát moci podat odvolání. Krajský soud v Hradci Králové ve svém výše uvedeném rozhodnutí dále uvedl, že stát - exekuční soud, *kterému byla výrokem uložena povinnost plnění, [je] účastníkem řízení a má právo se proti náhradovému výroku odvolat. V opačném případě by se role exekučního soudu omezila na pouhé platební místo, aniž by byla dána státu možnost domáhat se přezkoumání náhradového výroku usnesení o zastavení exekuce, a to nejen z hlediska výše přisouzené částky, ale i pokud jde o její důvodnost.*

K tomu, že je proti rozhodnutí soudního exekutora, v němž se přiznává paušální náhrada nákladů v souvislosti se zastavením tzv. bagatelní exekuce, možno podat odvolání, se přiklonil i Krajský soud v Plzni a Městský soud v Praze. Na druhou stranu se v souvislosti se zastavením tzv. bagatelních exekucí objevily i názory, že exekuční soud v tomto případě nelze považovat za subjekt oprávněný k podání odvolání. Z tohoto důvodu se navrhuje jasně upravit možnost exekučního soudu podat odvolání – opět s ohledem na množství přezkoumávaných věcí ve lhůtě 3 měsíců od doručení písemného vyhotovení usnesení soudního exekutora o zastavení exekuce.

Protože odvolání bude možno podat proti celému usnesení o zastavení exekuce, bude možno přezkoumat i samotný výrok o zastavení exekuce, z jehož případné nezákonnosti by mohla plynout i nezákonnost výroku o přiznání paušální náhrady nákladů.

6. Exekuční řád zakotvuje v § 94 odst. 1 možnost oprávněných orgánů (Ministerstvo spravedlnosti, Exekutorská komora ČR, orgány činné v trestním řízení, soudy, státní zastupitelství, finanční úřady a katastrální úřady - výčet obsažen v § 95 odst. 1 ex.ř.) nahlížet do spisů a pořizovat si z nich výpisy.

§ 96 ex.ř. pak upravuje půjčování spisů orgánům činným v trestním řízení, soudům, finančním úřadům, katastrálním úřadům a znalcům tak, že soudní exekutor je povinen předat kopie požadovaných listin z exekučního spisu, případně kopii celého spisu na základě písemné žádosti. Nepostačí-li poskytnutí kopií listin nebo kopie celého spisu, umožní soudní exekutor osobám pověřeným těmito orgány nahlížení do spisu; jen je-li to zcela nezbytné, spis jim zapůjčí.

Podle § 94 odst. 3 ex.ř. zpřístupní soudní exekutor na základě písemné žádosti oprávněných osob (účastníci exekučního řízení, jejich právní nástupci, zástupci těchto osob a znalec - § 95 odst. 2 ex.ř.) elektronicky kopii celého spisu vedeného v elektronické podobě nebo ji zašle na datovém nosiči oprávněné osobě. Z § 94 odst. 4 plyne, že spis, nezpřístupňuje-li se elektronicky, se doručuje do vlastních rukou.

Návrh upravuje elektronické zpřístupnění kopie exekučního spisu, který je veden v elektronické podobě, nebo její zaslání na žádost soudu, případně zaslání kopie exekučního spisu vedeného v listinné podobě. O zpřístupnění či zaslání spisu tímto způsobem bude soud moci požádat i tehdy, pokud dosud nebude účastníkem exekučního řízení, tedy před tím, než mu bude uložena povinnost k vyplacení paušální náhrady nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce.

Soudu se rovněž dává výslovná možnost vyzvat soudního exekutora k doplnění údajů, které v rozporu se zákonem nejsou obsaženy v usnesení o zastavení bezvýsledné exekuce podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř., k doplnění přehledu údajů vyhotoveného na formuláři (platebního poukazu) nebo k vysvětlení otázky související se zastavením bezvýsledné exekuce. Soud by tak měl mít k dispozici dostatečné nástroje k posouzení, zda v dané věci podat odvolání.

7. Dále se stanoví, že se exekučnímu soudu lhůta pro podání odvolání prodlužuje o dobu od doručení žádosti nebo výzvy podle bodu 6 soudnímu exekutorovi do doručení kopie exekučního spisu nebo dalších požadovaných údajů exekučnímu soudu, nejdéle o jeden rok. Tímto způsobem se soudu zajišťuje dostatečný časový prostor pro prostudování exekučního spisu, aby mohl posoudit, zda jsou či nejsou důvody pro podání odvolání.

8. Po uplynutí jednoho roku, během něž soudní exekutor neposkytne exekučnímu soudu kopii exekučního spisu, právo soudního exekutora na paušální náhradu nákladů spojených se zastavením bezvýsledné exekuce zaniká.

9. § 56b ex.ř. upravuje zvláštní způsob doručování písemností pomocí centrální úřední desky vedené Exekutorskou komorou ČR v případě, že adresátovi byla v exekučním řízení soudním exekutorem před doručovanou písemností doručena jiná písemnost, která byla vrácena z důvodu, že na místě doručování nebylo možno zanechat výzvu k vyzvednutí doručované písemnosti nebo z důvodu, že v místě doručování není schránka pro vhození písemnosti - tyto jiné (předchozí) písemnosti jsou vymezeny v § 56b odst. 1 písm. a) a b) ex.ř.

Přechodné ustanovení k § 56b ex.ř. obsažené v zákoně č. 214/2022 Sb. stanoví, že v exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022 se na doručování písemnosti, u níž nebylo započato doručování přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, použije § 56b ex.ř. Ustanovení § 56b ex.ř. se v exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022 použije pouze tehdy, pokud byly písemnosti podle § 56b odst. 1 písm. a) a b) ex.ř. adresátovi doručeny ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, tedy od 1. září 2022.

Návrh modifikuje uvedené přechodné ustanovení tak, že § 56b ex.ř. bude možno v exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022 možno použít i tehdy, pokud byly (předchozí) písemnosti podle § 56b odst. 1 písm. a) a b) ex.ř. doručeny přede dnem nabytí účinnosti předkládaného návrhu.

K části druhé:

K čl. III (účinnost):

Předpokládá se, že návrh nabude účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení. Naléhavý obecný zájem na co nejdřívější nabytí účinnosti zákona lze dovozovat z toho, že exekuce by pro bezvýslednost podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. měly být zastavovány již od 1. ledna 2023. Zároveň je však v platném a účinném § 55 odst. 13 ex.ř. obsažena právní úprava náhrady nákladů exekuce, jejímž důsledkem zpravidla bude, že soudní exekutor neobdrží v řízeních, která byla zahájena přede dnem 1. ledna 2022 a v nichž před tímto datem byla vyznačena doložka provedení exekuce, žádnou náhradu nákladů, což je stav, který vzhledem k výše uvedenému stanovisku Ústavního soudu lze považovat za odporující judikatuře ÚS. Je tedy v naléhavém obecném zájmu, aby tento popsáný stav, který lze považovat za protiústavní, byl co nejdříve odstraněn.

V Praze dne 10. května 2023

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.

podepsáno elektronicky

Ministr spravedlnosti:

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.

podepsáno elektronicky